

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**D. Bernardi Primi Clarævallensis Abbatis, Ordinis
Cisterciensium Antesignani, melliflui Ecclesiæ Doctoris
Sermones In Dominicis & Festa per annum**

Bernardus <Claraevallensis>

XLV. De varia Trinitate Dei scilicet & hominis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39254

Quibus nondū
Spr. S. missus.

hi, ut discant vesci solido cibo, & expedit eis, ut Christus vadat, & hæc temporalis devotiō subtrahatur. Sed quando hoc capere poterunt? Desertos sese à Domino, privatos gratia conqueruntur. Sed expectent paululum, sedeant in civitate, donec induantur solidiori quadam virtute ex alto, & majora percipiant charismata Spiritus sancti, sicut Apostoli promoti sunt in gradum altiore & supereminentiorem viam charitatis ingressi, non jam solliciti quomodo flerent paululum, sed quomodo magna quadam victoria deco mmuni adversario triumpharent, & conculcarent Satanam sub pedibus suis.

S E R M O XLV.

De varia Trinitate; DEI scilicet & Hominis.

In anima ratio-
nali est quoddā
vestigium sum-
mæ Trinitatis.

Trinitas felici-
tati anime in
Trinitatem mi-
seria commuta-
ta.

Memoria casus
miseria.

Rationis quoque
triplex casus.

BEata illa & sempiterna Trinitas, Pater & Filius & Spiritus sanctus, unus Deus scilicet, summa potentia, summa sapientia, summa benignitas creavit quandam trinitatem ad imaginem, & similitudinem suam, animam videlicet rationalem: quæ in eo præfert vestigium quoddam illius summæ Trinitatis, quod ex Memoria, Ratione, & Voluntate consistit. Creavit autem eam hoc modo, ut manens in illo, participatione ejus esset beata: aversa ab illo, quocunque se conferrer, remaneret misera. Sed hæc trinitas creata elegit potius per motum propriæ voluntatis cadere, quàm ex gratia conditoris per arbitrium stare. Cecidit ergò per suggestionem, delectationem, consensum, ab illa summa & pulchra Trinitate, scilicet potentiâ, sapientiâ, puritate, in quandam contrariam & foedam Trinitatem, scilicet infirmitatem, cæcitatem, immunditiam. Memoria enim facta est impotens & infirma, Ratio imprudens & tenebrosa, Voluntas impura. Porrò memoria quæ simplicis divinitatis potentiam stans cogitabat, ab illa cadens & velut supra saxa corruens, in tres partes confracta dissiisit, scilicet in cogitationes affectuosas, onerosas, ociosas. Affectuosas voco illas, in quibus ipsa afficitur, ut in curis rerum necessariarum, edendi, bibendi, cæterorumque similium. Onerosas, in exterioribus administrationibus & occupationibus duris. Ociosas, quibus nec afficitur, nec oneratur, & tamen ab æternorum contemplatione per illa distenditur: ut sicogitet, verbi gratia, equum currentem aut avem volantem.

Rationis quoque triplex casus est. Siquidem ejus erat discernere inter bonum & malum, verum & falsum, commodum & incommodum. In quibus discernendis tanta modo caligine cæcatur, ut sæpè in contrarium ducat judicium, recipiens malum pro bono, falsum pro vero, noxium pro commodo, & è converso. Nunquam verò in his falleretur, si nunquam lumine à quo creata est, privaretur. Sed quia & ipsa inde cecidit, proculdubio nihil aliud quàm tenebras suæ cæcitatibus invenit. Unde factum est ut & in-
flumen-

strumentum perderet, scilicet illud Trivium Sapientia, Ethicam, Logicam, *Trivium Sapi-*
 Physicam: quas nos possumus aliis vocare nominibus, moralem, in *entia.*
 spectivam, & naturalem scientiam. Siquidem per Ethicam eligitur bonum, re-
 probatur malum: per Logicam cognoscitur verum & falsum: per Physicam
 commodum & incommodum, id est, quid in usum assumendum sit, quid
 respuendum.

Sequitur voluntas, cujus ruina similiter tripertita est. Quæ enim sum- *Voluntatis iti-*
 mæ benignitati & puritati inhærere, & eadem diligere debuit; per propri- *dem ruina tri-*
 am iniquitatem à supernis in hæc infima lapsa, per concupiscentiam car- *plex.*
 nis & concupiscentiam oculorum & ambitionem seculi terrena dilexit.
 Quid hoc infelicius casu potest æstimari, ubi pereunte memoria, ratione,
 voluntate, tota animæ substantia perimitur?

Veruntamen hunc tam gravem, tam tenebrosam, tam sordidum la- *Triplicem na-*
 psam nostræ naturæ reparavit illa beata Trinitas memor misericordiæ suæ, *ture lapsum re-*
 immemor culpæ nostræ. Venit ergo à Patre missus Dei Filius, & dedit fi- *paravit Summa*
 dem: post Filium missus Spiritus Sanctus, & dedit charitatem. Per hæc *Trinitas.*
 duo, id est, fidem & charitatem, facta est spes redeundi ad Patrem. Ethæc
 est Trinitas, scilicet Fides, Spes; Charitas, per quam velut per tridentem
 reduxit de limo profundum ad amissam beatitudinem illa incommutabilis &
 beata Trinitas mutabilem, lapsam, & miseram trinitatem. Et Fides qui- *Idque per fidem,*
 dem illuminavit rationem; Spes crexit memoriam, Charitas verò purga- *spem, charita-*
 vit voluntatem. Cum ergo venit (ut dictum est) Dei Filius, factus est ho- *tem.*
 mo, qui erat Deus; tanquam medicus bonus dedit præcepta, quibus obser-
 vatis reformaretur salus amissa. Ut verò præceptis faceret fidem, exhibuit
 signa. Ut eorundem præceptorum persuaderet utilitatem, promisit beati-
 tudinem.

Est igitur Fides alia præceptorum, alia signorum, alia promissorum:
 id est, qua credimus in Deum, qua credimus DEUM, qua credimus DEO.
 Per fidem præceptorum credimus in Deum. Credere autem in Deum, est
 in eum sperare & eum diligere. Per fidem signorum credimus Deum, qui
 talia potest, & omnia potest. Per fidem promissorum credimus Deo, qui
 quicquid promittit, veraciter complet. Similiter quoque Spes triplex est, &
 procedit de prædicta triplici fide. Nam de fide præceptorum oritur spes ve- *Fides triplex:*
 niæ: de fide signorum, spes gratiæ: de fide promissorum, spes gloriæ. Cha- *præceptorum,*
 ritas itidem ternario numero colligitur, de corde puro, & de conscientia ho- *signorum, &*
 na, & fide non ficta. Puritatem debemus proximo, conscientiam nobis, fi- *promissorum.*
 dem Deo. Puritas autem est, ut quicquid agitur, aut ad utilitatem proximi, *Credere in De-*
 aut ad honorem fiat DEI. Maximè autem exhibenda est proximo, quia *um, Deum, &*
 Deo manifestum sumus. Proximo autem non possumus, nisi in quantum il- *Deo.*
 li cor nostrum aperimus. Conscientiam bonam faciunt in nobis duo, *Spes triplex:*
venie, gratia,
gloria.
Charitas quo-
que triplex: de
corde puro, con-
scientia bona &
fide non ficta.
**a. 1. Tim. 1.2*
Conscientiâ bo-
nâ que faciunt

pœnitentia & continentia, quando scilicet per pœnitentiam peccata commissa punimus, & per continentiam deinceps punienda non committimus: & hanc debemus nobis. Post hæc superest fides non ficta: quæ Deo vigilanter exhibenda est, ut nec propter proximum cui nos impendimus, offendamus DEUM: nec propter conscientiam, quam per pœnitentiam & continentiam in humilitate custodire volumus, minus exequamur mandatorum Dei obedientiam, & hæc est fides non ficta. Non ficta autem ponitur ad differentiam mortuæ fidei & fictæ. Mortua fides est quæ sine operibus est. Fides ficta quæ ad tempus credit, & in tempore tentationis recedit. Unde etiam ficta, id est fragilis dicitur.

*Fides mortua
& ficta quæ.*

*Anacephaleo-
sis dictorum.*

Trinitas varia.

† *for. extitit.*

Hæc omnia brevius possumus colligere, ut facilius commendentur memoriæ. Dicamus ergo. Est Trinitas creatrix, Pater & Filius & Spiritus sanctus, ex qua cecidit creata trinitas, Memoria, Ratio, & Voluntas. Et est trinitas per quam cecidit, videlicet per suggestionem, delectationem, consensum. Et est trinitas in quam cecidit, videlicet impotentia, cæcitas, immunditia. Rursus trinitas quæ cecidit, id est Memoria, Ratio, Voluntas. Singulæ cujusque tripertitus excidit † casus. Memoria cecidit in tres species cogitationum: affectuosas, onerosas, ociosas. Ratio in triplicem ignorantiam; boni & mali, veri & falsi, commodi & incommodi. Voluntas in concupiscentiam carnis, concupiscentiam oculorum, ambitionem seculi. Est trinitas per quam resurgit, Fides, Spes, Charitas. Quæ trimembres habent subdivisiones. Est enim Fides præceptorum, signorum, promissorum: est & Spes veniæ, gratiæ, gloriæ; & est Charitas de corde puro, & conscientia bona, & fide non ficta.

SERMO XLVI.

De Virginitatis & Humilitatis connexionione.

Ave Maria gratia plena. Non in sola virginitate constare poterat gratiæ plenitudo: neque enim omnibus est de ea accipere. Felices qui non inquinaverunt vestimenta sua, & cum Regina nostra virginitatis privilegio gloriantur. Sed num unam tantum benedictionem habes, ô Domina? Et mihi obsecro ut benedicas. Periiit virtus illa à me †, non est jam vel aspirare ad illam. Computrui in stercore meo, ut jumentum factus sum. Nunquid non erit mihi etiam aliquid apud te, non erit ubi possim esse tecum, quia jam sequi non valeo quocumque ieris? Quærit Angelus puellam quam præparavit Dominus filio Domini tui. Bibit ipse de hydra tua, cognata sibi virtute delectatus: sed nunquid non & jumentis potum tribues? Bibit Angelus quoddam virum non cognoscis: bibant iumenta, quoddam de humilitate singulariter gloriaris. *Respexit* (inquit) *Dominus humilitatem ancillæ suæ*. Nam virginitas sine humilitate habet fortasse gloriam,

† *v. NOTAS.*

Luc. i. c.